

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО**

Кафедра економіки і бізнесу

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри Е&Б

доц. _____ Лариса БОЛТЯНСЬКА

«31» серпня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МІКРО ТА МАКРОЕКОНОМІКА»

для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр»
зі спеціальності 075 «Маркетинг»
за ОПП «Маркетинг»
(на основі повної загальної середньої освіти)

Факультет економіки та бізнесу

2022 – 2023 н. р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Мікро та макроекономіка» для здобувачів ступеня вищої освіти «Бакалавр» зі спеціальності 075 «Маркетинг» за ОПП «Маркетинг» (на основі повної загальної середньої освіти). - Запоріжжя, ТДАТУ - 13 с. – 0,8 у.д.а.

Розробник: к.е.н., доцент Почерніна Н.В.

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри «Економіка і бізнес»

Протокол від “31” серпня 2022 року № 1

В.о. завідувача кафедри Е&Б

к.е.н., доц. _____ Лариса БОЛТЯНСЬКА

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу» зі спеціальності 075 «Маркетинг» за ОПП «Маркетинг» (на основі повної загальної середньої освіти)

Протокол від “2” вересня 2022 року № 1

Голова, доцент _____ Анна КОСТЯКОВА

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова	
Загальна кількість годин - 150	Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»	Курс	Семестр
Змістових модулів - 2		1-й	1-й
Тижневе навантаження: аудиторних занять – 4 год. самостійна робота студента – 9,2 год.	Ступінь вищої освіти: <u>«Бакалавр»</u>	Вид занять	Кількість годин
		Лекції	20 год.
		Лабораторні заняття	-
		Практичні заняття	0
		Семінарські заняття	20 год.
		Самостійна робота	110 год.
		Форма контролю: диф. залік	

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета. Полягає у формуванні системи знань з теоретичної мікро та макроекономіки, які відображають моделі поведінки суб'єктів господарювання на мікрорівні та сукупні результати економічної діяльності країни, а також теоретичний інструментарій ринкового і державного регулювання національної економіки.

Завданнями дисципліни є:

- вивчення ключових положень базових економічних теорій, ринкових механізмів та механізмів державного впливу на економіку;
- набуття вмінь оцінювати ефективність господарювання на мікрорівні та аналізувати результати функціонування національної економіки та наслідки впливу економічної політики держави.

Освітня компонента забезпечує набуття здобувачами вищої освіти:

- *Загальних компетентностей:*

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Здатність працювати в команді

– *Спеціальних (фахових) компетентностей:*

ФК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків.

- *Програмних результатів навчання:*

РН 2. Аналізувати і прогнозувати ринкові явища та процеси на основі застосування фундаментальних принципів, теоретичних знань і прикладних навичок здійснення маркетингової діяльності.

РН 5. Виявляти й аналізувати ключові характеристики маркетингових систем різного рівня, а також особливості поведінки їх суб'єктів

soft skills РН 12. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Характеристика економічних процесів на мікрорівні»

ТЕМА 1 Мікроекономіка як наука

[1, тема 1; 3, с. 5-8, 14-27; 7, тема 14; 8, тема 1]

Економіка. Потреби. Благо. Виробництво. Економічні ресурси. Структура економічних ресурсів. Мікроекономіка. Об'єкт мікроекономічних досліджень. Суб'єкти мікроекономіки. Граничний аналіз. Маржиналізм. Раціональна поведінка. Економічний вибір. Економічна ефективність. Альтернативні витрати. Закон спадної продуктивності факторів виробництва. Закон зростаючих альтернативних витрат. Крива виробничих можливостей. Повна зайнятість. Етапи еволюційного розвитку мікроекономічного аналізу.

ТЕМА 2 Мікроаналіз ринкового механізму

[1, тема 5; 3, с. 28-49; 7, тема 5; 8, тема 2.1-2.3]

Ринок. Суб'єкти ринку. Об'єкти ринку. Функції ринку. Попит. Закон попиту. Ефект доходу. Ефект заміщення. Нецінові фактори попиту. Нормальні та нижчі блага. Товари-замінники та товари-доповнювачі. Цінова еластичність попиту. Перехресна еластичність попиту. Еластичність попиту за доходом. Ринковий попит. Пропозиція. Закон пропозиції. Цінові та нецінові фактори пропозиції. Цінова еластичність пропозиції. Кон'юнктура ринку. Ринкова рівновага. Ціна. Ринкова конкуренція.

ТЕМА 3 Теорія вибору споживача

[1, теми 2, 3, 4; 3, с. 9-13; 7, теми 2, 3, 4; 8, тема 2.4]

Економічні потреби. Корисність. Функція корисності. Загальна корисність. Гранична корисність. Закон спадної граничної корисності. Перший закон Госсена. Антиблага. Кардиналістський та ординалістський закон до корисності. Мета споживчого вибору. Поведінка споживача. Бюджетна лінія. Крива байдужості. Карта кривих байдужості. Другий закон Госсена. Функціональний та нефункціональний попит. Соціальний, спекулятивний та нераціональний попит. Товар Гіффена.

ТЕМА 4 Мікроекономічний аспект виробництва

[1, теми 6, 8; 3, с. 50-55, 65-71; 7, теми 6, 8; 8, теми 3, 7]

Виробництво. Фактори виробництва. Виробнича функція. Ізокванта. Загальний, середній та граничний продукт певного фактору виробництва. Закон спадної продуктивності змінного ресурсу. Коротко- та довгостроковий період виробництва. Стадії виробництва. Ефект масштабу. Ізокоста. Мінімізація вартості. Точка мінімальних витрат. Точка максимального випуску. Валовий, середній та граничний дохід. Витрати виробництва. Постійні та змінні витрати. Середні, сукупні та граничні витрати. Явні, неявні та незворотні витрати.

ТЕМА 5 Ринкові структури

[2, теми 9, 10, 11; 3, с. 72-101; 7, теми 9, 10, 114; 8, теми 8, 9]

Досконала (чиста) конкуренція. Валовий та середній доход конкурентної фірми. Нормальний прибуток. Умова беззбитковості. Умова максимізації прибутку, мінімізації збитків та закриття підприємства. Монополія та монопсонія. Чиста, природна та адміністративна монополія. Проста монополія і монополія з ціновою дискримінацією. Закрита та відкрита монополія. Показники монопольної влади. Лімітуюче ціноутворення. Цінова дискримінація. Основні форми монополістичних об'єднань. Антимонопольне законодавство. Монополістична конкуренція. Моделі, що описують поведінку олігополії. Цінова війна. Дилема олігополіста. Нецінова конкуренція.

ТЕМА 6 Ринки факторів виробництва

[1, тема 7; 2, тема 12; 3, с. 56-64, с. 115-134,; 7, теми 7, 12; 8, теми 5, 6]

Характеристика факторів виробництва: праця, земля, капітал, підприємницька діяльність. Ринок ресурсів. Попит фірми на змінний ресурс. Гранична доходність ресурсу. Крива пропозиції ресурсу. Оптимальне сполучення обсягу використання ресурсів. Ринок праці. Заробітна плата. Конкурентний ринок праці. Монополія та монопсонія на ринку праці. Двостороння монополія на ринку праці. основний та оборотний капітал. Власний та залучений капітал. Процентна ставка. Інвестування. Дисконтування. Чиста дисконтована вартість. Внутрішня норма окупності інвестицій. Норма прибутку. Орендна плата. Попит на землю та пропозиція землі. Орендна плата за землю. Диференційна, абсолютна та монопольна земельна рента. Ціна землі.

Змістовий модуль 2. «Поведінка суб'єктів макроекономіки»

ТЕМА 7. Макроекономіка та національне рахівництво

[4, теми 1, 2, 12; 5, теми 1, 2, 3, 12, 13; 6, теми 1, 2]

Макроекономіка. Предмет макроекономіки. Національна економіка. Об'єкти та суб'єкти макроекономіки. Повна зайнятість та повний обсяг виробництва. Методологія макроекономіки. Економічна модель. Економічна змінна. Етапи розвитку макроекономіки. Баланс народного господарства. Система національних рахунків. Інституційна одиниця та інституційний сектор в СНР. Економічна територія. Економічна операція. Резиденти. Рахунки. Валовий внутрішній продукт. Імпутована вартість. Кінцева та проміжна продукція. Методи розрахунку ВВП. Показники, розраховані на основі ВВП. Індекс цін. Економічне зростання та його показники. Екстенсивне та інтенсивне зростання. Фактори економічного зростання.

ТЕМА 8. Особливості функціонування товарного ринку та ринку праці

[4, тема 3; 5, теми 6, 10; 6, тема 4]

Сукупний попит. Цінові та нецінові фактори сукупного попиту. Сукупна пропозиція. Особливості короткострокової та довгострокової сукупної пропозиції. Цінові та нецінові чинники сукупної пропозиції. Модель AD – AS. Шок попиту та шок пропозиції. Короткострокова, довгострокова та подвійна рівновага товарного ринку. Стабілізаційна політика держави. Ринок праці. Об'єкти та суб'єкти ринку праці. інституціональне та неінституціональне населення. Економічно активне та економічно неактивне населення. Попит на робочу силу. Пропозиція робочої сили. Зайнятість, її форми та види. Безробіття та його види. Рівень зайнятості та рівень безробіття. Закон Оукена. Державна політика зайнятості.

ТЕМА9. Грошовий ринок та інфляційний механізм

[4, теми 5, 6; 5, теми 7, 11; 6, тема 7]

Грошовий ринок та його об'єкти. Гроші та їх функції. Грошова маса та грошові агрегати. Суб'єкти грошового ринку. Попит на гроші. Рівняння монетаризму. Складові попит на гроші за кейнсіанським підходом. Пастка ліквідності. Пропозиція грошей. Депозитний та грошовий мультиплікатори. Грошово-кредитна політика та її інструменти. Грошова база. Види монетарної політики. Процент. Номінальна та реальна процентна ставка. Інфляція. Дефляція. Дезінфляція. Показники інфляції. Типи інфляції. Види інфляції. Інфляційний податок. Сенйораж. Крива Філіпса. Антиінфляційна політика. коефіцієнт дезінфляційних втрат.

ТЕМА10. Макроекономічний аналіз споживання та інвестицій

[4, теми 7, 8; 5, тема 5;]

Використовуваний дохід. Споживання. заощадження. Середня схильність до споживання та до заощадження. Гранична схильність до споживання та до заощадження. Правило граничних схильностей. Функція споживання та функція заощадження. Автономне споживання. Пороговий дохід. Інвестиції. Чисті та валові інвестиції. Дезінвестування. Структура інвестицій. Види інвестицій. Невідсоткові фактори інвестиційного попиту. Сукупний попит на інвестиції. Акселератор інвестицій. Структура сукупних заощаджень в країні.

ТЕМА11. Держава в системі макроекономічного регулювання

[4, теми 9, 10; 5, тема 4; 5, теми 8, 9, 14, 15; 6, тема 3; 6, теми 5, 6]

Державне регулювання економіки. Коливання ділової активності. Економічний цикл та його фази. Негативні та позитивні наслідки криз. Види циклів. Екстернальні та інтернальні теорії циклічності. Економічний лібералізм. Економічний дирижизм. Неоконсервативна стратегія. Фіскальна політика. Податки та державні видатки. Простий та складний мультиплікатор витрат. Простий та складний мультиплікатор податків. Гранична податкова ставка. Дискреційна та автоматична фіскальна політика. автоматичні стабілізатори. Бюджетне сальдо. Бюджетний дефіцит та профіцит. Державний борг та його види. Обслуговування боргу. Борговий тягар та боргова криза.

модель IS-LM. Соціальна політика. Бідність та її показники. Систем соціального захисту.

ТЕМА12. Зовнішньоекономічна діяльність

[4, тема 11; 5, тема 16; 6, теми 8, 9]

Міжнародні економічні відносини та їх форми. Міжнародна торгівля. Міжнародна міграція робочої сили. Міжнародний рух капіталу. Міжнародний науково-технічний обмін та спільне підприємництво. Міжнародні валютні відносини. Платіжний баланс. Міжнародна інвестиційна позиція. Теорія абсолютної та порівняльної переваги у зовнішній торгівлі. Теорема Гекшера-Оліна. Теорія конкурентних переваг Майкла Портера. Правило розподілу вигод від зовнішньої торгівлі. Зовнішньоторговельна політика. Протекціонізм та вільна торгівля. Мито. Експортні / імпортні квоти. Ліцензування ЗЕД. Демпінг. Торговельне ембарго. Валютна політика. Валютний ринок. Валютний курс. Девальвація та ревальвація. Валютна інтервенція. Паритет купівельної спроможності. Мала відкрита економіка.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид заняття	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість годин				Бали
			лек	сем	прак	срс	
<i>Змістовий модуль 1 «Характеристика ринків у макроекономіці»</i>							
3	Лекція 1	Тема 1 Мікроекономіка як наука	1	-	-	-	-
		Тема 3 Теорія вибору споживача	1				
	Семінарське заняття 1	Особливості мікроекономічного аналізу	-	2	-	-	7
	Самостійна робота	Вивчити глосарій, виконати тести на порталі по темам 1, 3 (лекційні 1.1. 1.2, 3.1, 3.2) та до семінару 1	-	-	-	10	2,8
4	Лекція 2	Тема 2 Мікроаналіз ринкового механізму	1	-	-	-	-
		Тема 5 Ринкові структури	1				
	Семінарське заняття 2	Особливості функціонування ринку	-	2	-	-	8
	Самостійна робота	Вивчити глосарій та виконати тести на порталі по темам лекційні 2.1. 2.2, 2.3, 5.1, 5.2, 5.3) та до семінару 2	-	-	-	10	3,8
5	Лекція 3	Тема 4 Мікроекономічний аспект виробництва	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 3	Виробництво і вартість конкурентної фірми	-	2	-	-	8
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій, виконати тести на порталі (лекційні 4.1, 4.2) та до семінару 3	-	-	-	8	1,6
6	Лекція 4	Тема 6 Ринки факторів виробництва	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 4	Ціноутворення на ринках факторів виробництва	-	2	-	-	7
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій, виконати тести на порталі (лекційні 6.1, 6.2, 6.3) та до семінару 4	-	-	-	8	1,8
7	ПМК 1	Підсумковий контроль за змістовим модулем №1				10	10
Всього за змістовий модуль 1			8	8	-	46	50
			Σ62				

<i>Змістовий модуль 2 Поведінка суб'єктів макроекономіки</i>							
8	Лекція 5	Тема 7 Макроекономіка та національне рахівництво	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 5	Еволюція макроекономічних досліджень та національного рахівництва	-	2	-	-	5
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій, виконати тести на порталі (лекційні 7.1, 7.2, 7.3, 7.4 та до семінару 5)	-	-	-	9	1,8
9	Лекція 6	Тема 8. Особливості функціонування товарного ринку та ринку праці	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 6	Характеристика товарного ринку та ринку праці	-	2	-	-	5
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій та виконати тести на порталі (лекційні 8.1, 8.2, 8.3, 8.4 та до семінару 6)	-	-	-	9	1,8
10	Лекція 7	Тема 9. Грошовий ринок та інфляційний механізм	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 7	Рівновага грошового ринку та інфляція	-	2	-	-	5
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій та виконати тести на порталі (лекційні 9.1, 9.2, 9.3 та до семінару 7)	-	-	-	9	1,5
11	Лекція 8	Тема 10. Макроекономічний аналіз споживання та інвестицій	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 8	Взаємозв'язок споживання, заощаджень та інвестицій на макрорівні	-	2	-	-	5
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій та виконати тести на порталі (лекційні 10.1, 10.2, 10.3 та до семінару 8)	-	-	-	9	1,5
12	Лекція 9	Тема 11. Держава в системі макроекономічного регулювання	2	-	-	-	-
	Семінарське заняття 9	Механізм державного регулювання економіки	-	2	-	-	5
	Самостійна робота	Опрацювати глосарій та виконати тести на порталі	-	-	-	9	1,5

		(лекційні 11.1, 11.2, 11.3 та до семінару 9)						
13	Лекція 10	Тема 12. Зовнішньоекономічна діяльність	2	-	-	-	-	-
	Семінарське заняття 10	Роль держави у регулюванні зовнішньоекономічних зв'язків	-	2		-	5	
	Самостійна робота	Опрацювати питання теми, вивчити глосарій та виконати тести на порталі (лекційні 12.1, 12.2, 12.3, 12.4 та до семінару 10)	-	-	-	9	1,9	
14	ПМК2	Підсумковий контроль за змістовим модулем №2				10	10	
Всього за змістовий модуль 2			12	12	-	64	50	
			$\Sigma 88$					
Всього з навчальної дисципліни			20	20	-	110	100	
			$\Sigma 150$					

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

ПМК 1

1. Загальні проблеми економічного розвитку
2. Аналіз економічних процесів на мікрорівні
3. Сутність ринку та його роль
4. Мікроекономічний аналіз попиту та пропозиції
5. Стани кон'юнктури ринку окремого товару
6. Поняття корисності в мікроекономіці
7. Рівновага споживача в мікроаналізі
8. Основні поняття теорії виробництва
9. Віддача від масштабу та витрати виробництва
10. Загальна характеристика ринкових структур
11. Результати діяльності фірми в умовах конкуренції та монополії
12. Особливості монополістичної конкуренції та олігополії
13. Сутність факторів виробництва та оптимальний обсяг залучення ресурсів
14. Особливості функціонування ринку праці
15. Капітал та земля як економічний ресурс

ПМК 2

16. Предмет макроекономіки та її методологія
17. Історія розвитку макроекономіки та національного рахівництва
18. Основні показники в системі національних рахунків

19. Економічне зростання та шляхи його забезпечення
20. Сукупний попит та сукупна пропозиція, їх чинники
21. Рівновага в моделі AD – AS
22. Особливості функціонування ринку праці
23. Зайнятість та безробіття як соціально-економічні явища
24. Особливості функціонування грошового ринку
25. Грошово-кредитне регулювання економіки
26. Сутність, види та наслідки інфляції
27. Споживання та заощадження як складові доходу
28. Сутність та структура інвестування
29. Чинники інвестиційного попиту
30. Роль держави у змішаній економіці
31. Особливості фіскального та монетарного регулювання економіки
32. Соціальна політика держави та її значення
33. Участь країни в міжнародних економічних відносинах
34. Теорії міжнародної торгівлі
35. Зовнішньоторговельна політика держави
36. Валютний ринок та валютна політика

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Васильченко, О. О. Мікроекономіка [Текст] : конспект лекцій / О. О. Васильченко, Т. В. Попова ; ТДАТУ. - Мелітополь : Люкс, 2021 - Ч. 1. - 2021. - 168 с.
2. Васильченко, О. О. Мікроекономіка [Текст] : конспект лекцій / О. О. Васильченко, Т. В. Попова ; ТДАТУ. - Мелітополь : Люкс, 2021 - Ч. 2. - 2021. - 166 с.
3. Васильченко, О. О. Мікроекономіка [Текст] : метод. вказівки до практ. занять / О. О. Васильченко, Т. В. Попова ; ТДАТУ. - Мелітополь : Люкс, 2021. - 150 с.
4. Карман С.В., Почерніна Н.В. Макроекономіка [Текст]: навчальний посібник для самостійної роботи студентів / С.В. Карман, Н.В. Почерніна. – Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2012. – 224 с.
5. Козакова О.М. Макроекономіка : підручник / О.М. Козакова, Е.М. Забарна. – Херсон :Олді-плюс, 2018. – 428 с. Режим доступу: <http://dspace.opu.ua/jspui/handle/123456789/9133>
6. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Макроекономіка : навчальний посібник / Мацелюх Н. П., Максименко І. А., Теліщук М. М. та ін. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. - 430 с. - (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 22). Режим доступу: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/2835/3/3064_IR.pdf
7. Макаренко П.М., Попова Т.В., Васильченко О.О. Мікроекономіка. Практикум : навчальний посібник / П.М. Макаренко, Т.В. Попова, О.О.

Васильченко. – Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс», 2018. – 457 с.

8. Економічна теорія (політекономія, мікроекономіка, макроекономіка). Мікроекономіка : навчальний посібник /Мацелюх Н. П., Максименко І. А., Теліщук М. М. та ін. - Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. - 298 с. - (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 21). Режим доступу: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/2737/3/2668_IR.pdf

Додаткова

9. Кібік О. М., Редіна Є. В., Хаймінова Ю. В., Котлубай В. О., Примаченко І. Ф., Калмикова Н. Ю. Макроекономіка. Мікроекономіка : практикум. Одеса, 2020. 76 с. Режим доступу: <https://goo.su/TZ0>

10. Міжнародна мікроекономіка [Текст] : навч. посібник : рекомендовано МОН України / Ю. Г. Козак [та ін.] ; за ред.: Ю. Г. Козака, Ю. М. Пахомова, Н. С. Логвінової ; НАН України. - Вид. 3-тє, переробл. і допов. - К. : Центр учбової літератури, 2020. - 368 с. : табл. - ISBN 978-611-01-0263-6

11. Почерніна Н.В., Карман С.В., Захарченко О.Г. Макроекономічна політика. Навчальний посібник / За ред. Н.В. Почерніної. Мелітополь : Видавничо-поліграфічний центр «Люкс». 2019. 378 с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Освітній портал ТДАТУ <http://op.tsatu.edu.ua/course/view.php?id=499>

2. Наукова бібліотека ТДАТУ <http://www.tsatu.edu.ua/biblioteka/>

3. Методичний кабінет кафедри економіки і бізнесу.

4. Джерела Internet:

- Державна служба статистики України - <http://www.ukrstat.gov.ua/>